"Doğma yurda qayıtmağı səbirsizliklə gözləyirik"

"Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il dekabrın 24-də Qərbi Azərbaycandan olan bir qrup ziyalı ilə görüşündə səslənən fikirlər, daha sonra doğma yurda Qayıdış Konsepsiyasının hazırlanması, bu barədə verilən təkliflər hər birimizin ürəyincə oldu, əzəli torpaqlarımıza qayıtmaq şansımızı qat-qat artırdı".

Bu sözləri Zəngəzur mahalının Urud kəndində anadan olan və erməni vəhşilikləri ucbatından 1988-ci ilin qarlı-şaxtalı qış günlərində ailəsi ilə birlikdə doğma yurd-yuvasını məcburi tərk edən Hüsniyyə Əliyeva (Şahverənova) deyib. Həmçinin bildirib ki, doğma yurdlarında normal yaşamaq üçün hər cür şəraitləri var idi: "Atam dağ-mədən tuneli işində çalışırdı, anam isə evdar qadın idi. Ailədə 2 oğlan, 3 qız uşağı idik. Yaxşı mülkümüz, geniş həyətimiz, biçənək yerimiz və bağ-bağatımız, istənilən meyvə ağaclarımız, ayrıca böyük ərik sahəmiz vardı. Kartofçuluqla da məşğul olurduq. Valideynlərim əsasən dədə-babadan qalma arıçılıqla məşğul idilər, 50 qutu arı ailəsi saxlayırdıq. Bir sözlə, əlimizin zəhməti ilə firavan dolanırdıq. Lakin faşist siyasətinə əsir olan ermənilər biz azərbaycanlıları öz torpaqlarımızda, öz kəndimizdə rahat yaşamağa qoymurdular. İmkan düşən kimi saqqallı ermənilər cinayətkar əməllərindən əl çəkmirdilər, soydaşlarımızı müxtəlif yollarla incidərək kənddən perik salırdılar, evəşiklərinə yiyə dururdular. Uşaq vaxtlarımdan yaxşı yadımdadır ki, böyüklərimiz erməni nankorluğu, erməni xəyanəti, çörək qədri bilmədikləri barədə çox danışırdılar. Soydaşlarımızın 1918-ci ildən başlanan deportasiyasının 1948-1953-cü illərdə kütləvi xarakter aldığını və on minlərlə azərbaycanlının doğma yurdlarından didərgin salındıqlarını ürək ağrısı ilə xatırlayırdılar".

Həmsöhbətim qeyd etdi ki, 1980-ci illərdən başlayaraq, sovet hökumətinin dəstəyinə arxalanaraq açıq-aşkar tüğyan edən erməni vəhşilikləri 1987-1988-ci illərdə daha da şiddətləndi. Camaatı dövlət səviyyəsində ən kəskin formada incitməyə başladılar. Azərbaycanlılar məcbur olub uşaqları, qadınları gözdən kənar yerlərdə saxlayırdılar: "Yadımdadır, qoca nənəmlə bibimi atam gecəykən aparıb yaydan-yaya getdiyimiz Çəriklikdəki evimizdə gizlətdi. 1988-ci ilin qış fəslinin qarlı-çovğunlu vaxtında bütün azərbaycanlıları kütləvi şəkildə kənddən çıxarırdılar, daha doğrusu, qovurdular. Hamı kimi, bizim ailə də yurdumuzu tərk etməli oldu. Uşaqların kiçik, qocaların xəstə olmasına baxmayaraq, saqqallılar evdən nə isə götürməyə imkan vermirdilər. Ailəmiz Uruddan çıxandan sonra qoca Züleyxa nənəmlə Zəhra bibimi də götürərək kəndi axırıncı tərk edənlərdən biri Süleyman əmimlə atam oldu".

Müsahibimin sözünə qüvvət. Cari il yanvarın əvvəllərində qəzetlərdə və televiziya verilişlərində gündəm olan Ermənistanın birinci prezidenti LevonTer-Petrosyan çıxışında demişdir: "Ermənistan və Dağlıq Qarabağ erməni xalqının 600 il həll edə bilmədiyi problemi həll etdi. Ermənistan və Artsax tamamilə əcnəbilərdən təmizləndi. Yenə deyirəm, bu, 600 illik problem idi və onun əhəmiyyətini erməni xalqı hələ 600 il də bundan sonra hiss edəcək. Təsəvvür edin, bu gün Ermənistanda 180 min əcnəbi olsaydı, bizim dövlətimiz olmazdı. Zəngəzuru qoruya, şimal-şərq rayonlarımızı qoruya, Sevan sahilini qoruya bilməzdik, burada bir neçə yeni muxtariyyətimiz olacaqdı. Yada salaq ki, azərbaycanlılar üç bölgədə çoxluq təşkil edirdi: Vardenis, Masis, Amasiya - bütün Zəngəzur zonasında onların sayı çox idi. Bu problem həll olundu". Ter-Petrosyanın bunu etiraf etməsi sözügedən cinayətlərə görə Ermənistanın dövlət kimi məsuliyyətini və bu cinayətlərin sistemli olaraq mütəşəkkil şəkildə törətməsini sübut edir.

Həmsöhbətim bildirdi ki, həmin vaxt qohumlarının çoxu Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında məskunlaşdılar: "Biz Sumqayıt şəhərinə gəldik. Sonra Bakıya köçdük. Allah erməninin bəlasın versin. O qədər qohum-əqraba, dost-tanış hərəsi bir tərəfə üz tutdu. Qardaşım Nəsib indi Xətai rayonunda, digər qardaşım Binəqədidə yaşayır. Aran rayonlarında məskunlaşanların çoxu içi biz qarışıq kəskin iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşmaqda çətinlik çəkir, tez-tez xəstələnirdi, yaşlılar heç dözə bilmirdilər... Qoca Züleyxa nənəm, Zəhra və Ziba bibim "Urud! Urud!" deyə dünyalarını dəyişdilər. Həyat yoldaşım da qərbi azərbaycanlıdır, Qarakilsə rayonunun Şəki kəndindəndir. Oğlum, qızım, nəvələrim var. Çox sağ olsun Azərbaycan hökuməti. Zabuxa, Füzuliyə, Cəbrayıla, Xocalıya, Ağdərəyə öz doğma yurdlarına qayıdanları, Novruz çərşənbələrində həyətlərində yandırdıqları tonqalları görəndə ürəyimiz atlanır, istəyirik Allah-təala, Prezidentimiz belə bir qayıdışı bizə də nəsib etsin. Şəraitimizin yaxşı olmasına baxmayaraq, doğma yurdumuz olan Qərbi Azərbaycan üçün çox darıxırıq və qayıdış gününü səbirsizliklə gözləyirik. Səmimi deyirəm, dövlət başçısının üç il öncə Qərbi Azərbaycan İcmasının bir qrup üzvü ilə görüşü zamanı çıxışında qarşıya qoyduğu məsələlər biz qərbi azərbaycanlıların doğma torpaqlarımıza qayıtmaq ümidini xeyli artırıb. Ən böyük istəyimiz əzəli torpaqlarımıza qayıdıb orada rahat yaşamaq, bayram tonqalları yandırmaqdır. Əminik ki, Prezidentimizin qətiyyəti sayəsində uzun illər ürəyimizdə gəzdirdiyimiz bu arzumuz yaxın zamanlarda reallaşacaq".

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2025.- 8 mart (№52).- S.7.